

Bence Utroša Gabriella:

Mi és Ő

(R. H. emlékére)

Ahogy így ősszel az Őrség (Goricskó) felé vették szomorú útjukat, szinte közhelyszerűen a nagy magyar költő a világirodalom gyöngyszemévé vált sorai jutottak eszébe: „Elhull a virág, eliramlik az élet...”.

Mindaddig, amíg csak a pusztá verssorok motoszkálnak az ember fejében és semmilyen személyes élményhez sem fűződnek, gyönyörűnek és elragadónak tűnnek, de amint arcot öltenek – bús emberek szomorú arcait – már kevésbé azok.

Valahogy mindig vonzó ez a táj: olyan zöld, végtelenül dimbes-dombos. Amilyen bőkezűen osztogatja egyes gyümölcsseit, terméseit, olyan makacs és szűkmarkú is tud lenni. Szeszéyes. Nem mindig hálálja meg a belé vetett gondoskodást, befogadja ugyan agyagos, sárgásbarna földjébe a gondosan elvetett magot, de sokszor konokul semmit sem viszonzoz belőle, van, amikor az aszályra, majd a mohó vadak által okozta kárra, falánkságára, van amikor pedig csak saját önfejtésére hivatkozik. Kiszámíthatatlan, de annál jobban igényli a gondos megművelést, a belé vetett hitet, a verejtékes homlokot és a hólyagoktól feltört tenyerek sajgását.

Anyai ősei is innét származtak. Bizonyára tőlük örökölte ő is azt a néha konok, még önmaga előtt is idegen magatartást: nem panaszkodni, nem nyöszörögni, inkább szenvedni, de senkitől sem kérni semmit, senkinek sem tartozni, senkiben sem maradéktalanul megbízni, senkiben...

Aztán mit ér vele? Adóssága ugyan nincs, és senkinek sem tartozik semmilyen hála szóval, de érzi, lassan belepusztul ebbe a nagy büszkeségbe, ebbe a távolságtartó, folyton résen lenni magatartásba. Nehogy leleplezzék, nehogy belélássanak, nehogy megbántsák. Hiszen olyan kevés miatt is meg tud bántódni, olyan kiszámíthatatlan a viselkedése, hogy sokszor még ő sem érti önmagát.

Mint ahogy ez a pillanat, ez a szituáció is érthetetlen előtte. Amikor hosszú, hosszú szenvedés és betegség után meghal egy fiatalasszony, akire itt még nagy szüksége volna olyan sok embernek. Főleg a még kiskorú leánykájának, aki hirtelen anyja halálával kénytelen lesz gyermeklányból fiatal asszonnyá cseperedni, hiszen már többé sosem bújhat édesanyja védelmező karjai közé. Kivel fogja majd megbeszélni az olyan dolgokat, amiket a leányok csak az anyjukkal tudnak megbeszélni, kinek fog panaszkodni, ki fogja őt megvigasztalni? És a húszéves fia sem tudja felfogni, hogy miért kellett meghalnia az anyjának, miért vitte őt el a halál, hiszen a végsőkig küzdött ellene még utolsó erejével is. Nem adta fel, nem akarta feladni, nem akart még elmenni, legutolsó csepp erejét is beleadta, hogy még egy kicsit küzdjön, hátha sikerül... A fiú minden porcikája remeg a tehetetlen fájdalomtól.

És ez a sok ember, ők mind, mind ismerték?

Ismerték. És ők is küzdöttek vele. Azt akarták, hogy köztük, velük maradjon! Férje is, aki hétről hétre megtette a hazafelé vezető hosszú utat, és hét közben keményen dolgozott, hogy majd egykor, otthon, mindenük meglegyen, hogy ő is végre megpihenhessen és együtt élvezhessék a hosszú, kemény évek munkáját... Együtt...? És most valahol útközben, senki földjén kénytelen megállni: nincs tovább. Mindegy melyik irányba vagy irányból indul, úgysem érkezik meg már sehova. Nincs már cél, hisz minden irányban ugyanaz a reménytelenség, ugyanaz a sötét szomorúság és kiüttlanság várja.

Csak kevés, szinte semmilyen vigaszt sem nyújt, hogy a jó Istennek most szüksége van rá, azért vette magához. Ilyenkor nem működik az ép ész és a magyarázatok sem hoznak megértést és megnyugvást.

Ez nem lehet igaz és nem igazságos. A búcsúztató szavak nem hoznak nyugalmat, a seb még túlságosan friss és nem enyhítő balzsamként, inkább sóként vagy ecetként hatnak. Csak sírni, sírni, sírni kell, majd a zokogást düh váltja fel.

Miért pont ő? Miért pont ő kellett neked? Hiszen annyit imádkoztunk hozzád, kértünk, fohászkodtunk, de te nem hallgattad meg szavainkat.

A temetés után mélyen a gondolataiba merült. Valahogy úgy érezte, hogy megingott az Istenbe vetett hite. Hogyan fohászkodjon továbbra is olyanhoz, aki igazságtalan, aki önző és fájdalmat okoz?

Pedig szüksége volt ezekre a hosszú fohászadásokra, ezekre a meghitt pillanatokra, amikor oly közel érezte magát hozzá, amikor elpanaszolhatta neki a bajait, amikről, mellesleg, ő már úgyis tudott, és kérte az áldását, a további támogatását, azt, hogy sose hagyja el, hogy maradjon vele, a többiért pedig majd személyesen küzd meg, ha Isten vele marad. Imáiban mindig másokért fohászkodott, mindig másoknak kért valamit, önmagának csak annyit, hogy maradjon továbbra is vele.

A tehetetlenség talán a legdühítőbb állapot. Amikor valakiért, aki sokat számít nekünk (de még a veszélyben lévő csupán futó ismerősökért is), semmit sem tehetünk, heves düh vesz rajtunk erőt. Azokban a kilátástalan esetekben, amikor elfogynak a szavak, hiszen hiába kutatunk szókincsünkben, egyfajta belső szótárunkban, hirtelen fájdalmasan hatalmasodik el rajtunk a döbbenet, hogy nem is létezik megfelelő szó a vigaszra, sem a segítségre, már nincs bennünk egyéb érzés a dühön kívül. Amikor látjuk ugyan, hogy valaki a vesztébe rohan, de nem segíthetünk rajta, nem szólhatunk neki, nem rántathatjuk vissza, nem tehetünk mást, csak a tétlen megfigyelő szerepét tölthetjük be, mindez súlyos, fullasztó lepelként nehezedik ránk. Tiltakoznánk ellene, tennénk valamit, de nem lehet...

Ezekután esténként már nem tudjuk többé összekulcsolni a kezünket, nem tudunk fohászkodni, mert úgy érezzük, hogy csalódtunk Istenben, úgy érezzük, hogy nem volt igazságos, úgy érezzük, hogy önző volt. És vajon mit kezdjünk egy önző Istennel? És mit kezdjünk az össze nem kulcsolható ujjainkkal, mihez kezdjünk megszokott, megnyugvást hozó imáink nélkül?

Amikor a tudatunkat már nem elégítik ki a prédikációk magyarázatai, miben kereshetünk még megnyugvást? Mi készíthet bennünket arra, hogy újra talpra álljunk, és maradéktalanul bízunk? Bízunk a mindenhatóban, Isten akaratában? Talán csak annak tudata, hogy egyedül még rosszabb és kilátástalabb, és hogy egyedül úgysem tudnánk boldogulni. Érezzük, hogy szükségünk van rá, kénytelenek vagyunk kibékülni vele, még ha nem is mindig értünk egyet döntéseivel.

Nála mindennek megvan a maga ideje és ő, de csakis ő tudja mindenre a magyarázatot. Mi pedig újra csak rábízunk magunkat, reménykedve: Mi Atyánk...!

